

Myśląc Ojczyzna.....

Uczuciem , które jest bezsprzecznie złe dla człowieka jest samotność . Każdy z nas ma świadomość , że potrzebuje wsparcia ze strony różnych ludzi i środowisk, oraz że chce wnieść swój pozytywny wkład w życie innych. Wspólnota rodzinna , choć jest najważniejsza , nie wystarcza nam i nie może zaspokoić wszystkich naszych potrzeb czy aspiracji. Konieczne są inne wspólnoty i środowiska, chociażby wspólnota szkolna, czy wspólnota , w której dziś się spotykamy – Salezjanów Współpracowników i Salezjanek Współpracownic. Potrzebna nam jest również ta więź , która łączy nas z naszym narodem oraz z ojczyzną , tą , w której przyszliśmy na świat i której losy w dużym stopniu wszyscy dzielimy.

Poczucie wspólnoty z własnym narodem jest czymś wrodzonym i spontanicznym. Dobite przykłady tego poczucia mieliśmy w różnych okresach dziejowych, a w niedawnej przeszłości w okresie Pontyfikatu Jana Pawła II, jego pielgrzymek do Polski, i gdy odchodził do Domu Ojca. Poczucie to mamy w momentach sukcesów np. naszych rodaków sportowców, z którymi się wtedy utożsamiamy. Spontaniczne poczucie wspólnoty to jednak za mało, aby mówić o dojrzałym i świadomym patriotyzmie. Ciągłe potrzebujemy refleksji i wychowania w tej sferze.

Przyjrzyjmy się więc kluczowym słowom związanym z problematyką naszej więzi z ojczyzną.

Pierwsze z nich to samo słowo OJCZYŻNA.

W książkach znajdziemy wiele definicji ojczyzny, mnie lub bardziej szczegółowych Zawsze jednak słowo to łączy się z pojęciem i rzeczywistością ojca. W tekście, który nas dziś szczególnie interesuje „ ojczyzna jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli i jako taka jest też wielkim obowiązkiem .” Ojczyzna jest to poniekąd to samo co ojcowizna , czyli zasób dóbr , które otrzymaliśmy w dziedzictwie po ojcach” . To znaczące że wielokrotnie mówi się też ojczyzna – matka.” Widać z tego, że w obrębie słowa ojczyzna zawiera się jakieś głębokie sprzężenie pomiędzy tym co duchowe, a tym co materialne, między kulturą a ziemią” . Co więcej Jan Paweł II definiując ojczyznę odwołał się do ewangelicznego znaczenia ojczyzny „ Wyszedłem od Ojca i przyszedłem na świat, znowu opuszczam świat i idę do Ojca”(J16,28) – to odejście Chrystusa do Ojca oznacza zapoczątkowanie nowej ojczyzny w dziejach wszystkich ojczyzn i wszystkich ludzi.”

Drugim jest słowo NARÓD .

Jan Paweł II zdefiniował je „ naród oznacza tę społeczność , która znajduje swoją ojczyznę w określonym miejscu świata i która wyróżnia się spośród innych własną kulturą Stało się wołą Boga , by ludzie docierali do chrześcijaństwa podzieleni na wspólnoty rodzin, z których powstały wspólnoty narodowe” . Jak to ujął Prymas Stefan Wyszyński „Naród to rodzina rodzin”. Tak jak rodzice poczuwają się do chronienia swoich dzieci , tak w skali narodu ten obowiązek przejmuje wojsko . Jako znamienne można tu przytoczyć słowa Jana Pawła II , który odwiedzając groby poległych obrońców Polski w wojnie 1920 roku w Radzyminie powiedział: ‘Wielu synów Polski poświęcało sprawie niepodległości swoje talenty, siły i wytężoną pracę . Wielu w końcu zapłaciło za wolność ojczyzny najwyższą cenę przelewając krew i oddając życie w kolejnych powstaniach, na różnych frontach wojennych. Wszystkie te wysiłki ojcowie nasi opierali na nadziei płynącej z głębokiej wiary w pomoc Boga , który jest Panem dziejów, ludzi i narodów.’”

Z pojęciem narodu nierozzerwalnie łączy się złożony i szeroki problem KULTURY NARODU.

Szczególnie mocno obawy o zachowanie tożsamości i kultury narodowej wybrzmiewały, gdy wchodziliśmy do struktur europejskich , ale i dziś , gdy emigracja zarobkowa stale rośnie jest aktualna. Jan Paweł II podczas przemówienia w siedzibie UNESCO , w czerwcu 1980 roku dał Polakom i polskiemu duchowi jak to sam określił prawdziwe świadectwo >Powiedział bowiem : „ Jestem synem narodu, który przetrwał najstraszliwsze doświadczenia dziejów, którego wielokrotnie sąsiedzi skazywali naśmiejć – a on pozostał przy życiu i pozostał sobą. Zachował własną tożsamość i zachował pośród rozbiorów i okupacji własną suwerenność jako naród – nie biorąc za podstawę przetrwania jakichkolwiek środków fizycznej potęgi jak tylko własną kulturę , która się okazała potęgą większą od tamtych potęg”.

Niewątpliwie ogromną rolę odegrało tu poczucie PATRIOTYZMU.

Możemy w tym miejscu przejść do omawiania najszerszego zagadnienia związanego z naszym stosunkiem do Ojczyzny.

Przyjrzyjmy się najpierw terminologii oraz różnym sposobom odnoszenia się do ojczyzny. Słowo patriotyzm pochodzi z greki od słowa patriotes, czyli rodak. Patrios to ktoś kto pochodzi od tego samego ojca , a pater to ojciec. Patriota to ktoś , kto okazuje miłość i szacunek dla ojczyzny oraz w razie potrzeby wyraża gotowość poniesienia dla niej ofiar i wyrzeczeń. Patriotyzm przejawia się w poczuciu silnej więzi emocjonalnej , społecznej, kulturowej ,religijnej z własnym narodem , z jego historią i tradycją oraz z jego wartościami. Ale należy

pamiętać i skrajnych, negatywnych postawach związanych z patriotyzmem o nacjonalizmie, kosmopolityzmie, ksenofobii czy megalomanii. Papież Jan Paweł II mówił o” prawach narodu wyrosłych z podwalin kultury i zmierzających ku przyszłości , nie jako o nacjonalizmie , ale jako o trwałym elemencie ludzkiego doświadczenia”

Sposób wyrażania patriotyzmu jest oczywisty w sytuacjach zagrożenia państwa- - polega on wówczas na obronie ojczyzny, czy na okazywaniu rodakom solidarności. W polskiej tradycji ze względu na uwarunkowania geopolityczne i historię wielu Polaków rozumie patriotyzm głównie jako zbrojną obronę, walkę, udział w powstaniu, partyzantkę, czy konspirację. Tymczasem w warunkach pokoju i niepodległości przejawy patriotyzmu są mniej heroiczne i oczywiste, ale i równie trudne. Patriotyzm na co dzień to solidne wypełnianie obowiązków obywatelskich, jak pełnienie służby wojskowej, płacenie podatków, ochrona środowiska, aktywna troska o honor ojczyzny, ochrona własności i zasobów naturalnych, dbanie o dobre imię rodaków, uczestniczenie w uroczystościach okolicznościowych, patriotycznych i religijnych. Dojrzały patriotyzm może się jednak wyrażać w jeszcze bardziej osobisty i konkretny sposób. Przejawami współczesnego patriotyzmu są:

1.

1. znajomość historii, tradycji i wartości narodowych
jako interesowanie się własną ojczyzną, dobra znajomość jej historii i kultury , tradycji i wartości obecnych uwarunkowań i potrzeb. Środkami osiągnięcia tych celów jest czytanie mądrych publikacji na ten temat, krytyczna postawa wobec mediów, rozmowy o tradycjach i kulturze, respektowanie świąt narodowych, znajomość dat, procesu historycznego, zwiedzanie miejsc ważnych dla historii narodu
2. troska o rozwój osobisty
nie tylko poprzez dobrą znajomość faktów z przeszłości , ale też jako troska o dzisiejszą rzeczywistość i pomyślność. Każdy kraj jest silny siłą swoich obywateli. Dlatego patriotyzm oznacza troskę człowieka o zdrowie fizyczne, tężyznę fizyczną, o dojrzałość psychiczną moralną i o rozwój religijny, umiejętność dojrzałego, krytycznego myślenia , zdolność do odpowiedzialnej miłości i troska o zachowanie wewnętrznej wolności.
3. troska o rodzinę
silna, zdrowa rodzina jest podstawą silnej ojczyzny
4. kompetentna aktywność zawodowa
dzisiaj o wiele większe znaczenie niż armia , czy liczba ludności danego kraju ma dla sprawy niepodległości postęp naukowy i techniczny- poziom rozwoju gospodarczego, gospodarczego to oznacza , że

współczesny patriota to ktoś ,kto dba o wykształcenie, zdolny do podejmowania inicjatywy i współpracy z innymi.

5. rozważna aktywność społeczna i polityczna
zagrożona jest taka ojczyzna , której ustrój polityczny jest niesprawiedliwy, w której ludzie skorumpowani pełnią władzę , w której źle działają podstawowe instytucje. Z tego względu stopień społecznej i politycznej świadomości i dojrzałości obywateli jest istotnym wyznacznikiem sytuacji danego narodu i ojczyzny. Współczesny patriota to ktoś, kto wnosi pozytywny wkład w sytuację społeczną i polityczną swojej ojczyzny. Wymaga to najpierw krytycznej obserwacji rzeczywistości , by przeciwstawić się zagrożeniom i niepokojącym zjawiskom. Patriota to ktoś, kto rozumie, że nie służy dobru ojczyzny modne, bezkrytyczne ubóstwienie demokracji, patriota rozumie, że nie można budować dobra ojczyzny w oparciu o naiwnie rozumianą tolerancję. Patriota to ktoś ,kto po prostu rozumie, że demokracja jest dobrym ustrojem dla ojczyzny i państwa , gdy w tej ojczyźnie większość obywateli to ludzie światli, odpowiedzialni i kompetentni, którzy szczerze troszczą się o dobro wspólne.

Postawa patriotyczna , czyli mądra troska o ojczyznę jest ostatecznie nie tylko troską o los naszych rodaków, ale też troską o nas samych i i naszych bliskich. Dlatego kształtowanie postawy patriotycznej u młodzieży jest gwarancją , czymś w postaci polisy ubezpieczeniowej dla istnienia narodu.

Postawa patriotyczna jest też naszym wkładem w rozwój i dobro innych narodów – Jan Paweł II w Elementarzu dla wierzącego , wątpiącego i szukającego mówił:

„ człowiek swoją głębszą tożsamość ludzką łączy z przynależnością do narodu, swoją zaś pracę pojmuje jako pomnażanie dobra wspólnego wypracowanego przez jego rodaków, uświadamiając sobie przy tym , że na tej drodze praca ta służy pomnażaniu dorobku całej rodziny ludzkiej”

Referat został opracowany na podstawie następujących źródeł i literatury:

1. Jan Paweł II, Pamięć i tożsamość, Kraków 2005,s.64 92,
2. Na czym polega współcześnie patriotyzm? Materiały II Forum Młodzieży Szkół Katolickich, Jasna Góra, wrzesień 2002,
3. 3. Ks. M. Dziewiecki , Wychowanie patriotyczne dzisiaj. Jak kochać Ojczyznę? W: Materiały II Forum Młodzieży Szkół Katolickich, Jasna Góra, wrzesień 2002.

Magdalena Milczanowska
Nauczycielka historii Prywatne Gimnazjum Salezjańskie
Wrocław, 24.03.2007 rok